

Vaidas Matulaitis: Lietuva būsimoju laiku arba estų gramatikos ypatumai

Estų kalbos gramatikoje nėra giminių ir būsimąjo laiko. „No sex, no future“, kaip patys estai sako. Kad jau Šventasis Tėvas pakeliui į mūsų kraštus, susilaikysime nuo S-temos, juolab, kad aistros dėl G-taško vis dar audrina. Pakalbėkime apie politinę gramatiką. Estų ir lietuvių.

Gali kilti klausimas: tai kaip estai verčiasi be būsimąjo laiko? Kalbėdami apie ateitį, jie remiasi esamojo laiko forma („Aš rašau rytoj“) arba prideda veiksmažodžius „pradėti“ ar „galėti“. Kitaip tariant, estai, modeliudami ateities sąvoką, ją tarsi pradeda dabarties taške, taip koduodami jungtį tarp veiksmo čia ir dabar ir ketinimo tęsti jį ateityje. Simboliška, kad apibūdindami kalbinius estų gramatikos ypatumus galime brėžti paraleles ir su politinės, valstybinės gramatikos dėsniniais.

Tam tikras paradoksas – nors lietuvių kalboje būsimąjo laiko į valias, tačiau estai vis žingsniu priekyje. Ne (tik) kalbos požiūriu, bet ir darbais. Iš tiesų, juos „veža“ ateitis. Ambicingos vizijos, išmanios idėjos bei drąsa svajoti. Galima sakyti, kad Estija pasirinko būsimąjį laiką savo Valstybės raidos varikliu. Tai jokiais būdais nereiškia, kad estai atsisako savo šaknų, istorijos ar tautinio identiteto. Atvirkščiai, jų nacionalinio pasididžiavimo lygis ypač aukštas, patriotizmas – visuotinis. Estai skrupulingai saugo savo kalbą ir gerbia istoriją, šlovina didvyrius ir stato jiems paminklus. Visai kaip ir mes.

Esminis skirtumas yra tas, kad mes, lietuviai, niekaip neišsivaduojame iš būtojo laiko gniaužtų. Vis gręžiojamės atgal, ieškome atsakymų istorijoje, ginčijamės

praeities argumentais: kas vakar buvo iškilesnis, patriotiškesnis ar teisesnis. Tos laiko ribos mūsų jau virto stichiniu reiškiniu, tektoniniais lūžiais, vis labiau skaldančiais mus tarsi nematoma praraja. Lukiškių aikštės koncepcija, Vilniaus reklama užsieniečiams, pilietybės išsaugojimas tautiečiams užsienyje, vieno iš kandidatų į prezidentus retorika, Seimas, pavirtęs karo lauku. Tai tik keletas pastarojo metų pavyzdžių, kuomet praeitis gožia Lietuvos perspektyvą judėti į priekį.

Kol mąstome būtuojų laiku, mes estų nei pavysime, nei aplenksime. Nepadės nei atskiros sėkmės istorijos, pavienės idėjos ir šviesūs protai, kurie, beje, ir yra tikrasis mūsų turtas. Telkime ir junkime jų energiją ir potencialą, kurkime Lietuvos ateities viziją plačiai atmerktomis akimis. Išnaudokime mūsų diasporą, sukaupusią neįkainojamų pasaulinių patirčių ir žinių klodus.

Estų gramatika sudėtinga, ji kitos prigimties nei lietuvių. Ar reikia jos mokytis, jei siekiame geresnio rezultato? Galbūt, kelios pamokos tikrai praverstų. Svarbiausia - pradėkime rašyti Lietuvą taisyklingai. Būsimasis laikas - neatsiejama mūsų nuostabios kalbos dalis. Pradėkime tai tiesiog dabar, be atidėliojimų. „Aš kuriu Lietuvą šiandien ir rytoj“ - tinkamiausia mūsų Valstybės gramatikos forma.

Vaidas Matulaitis

Estijos Lietuvių Bendruomenės pirmininkas, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos narys

pasauliolietuvis.lt

Mielai pasidalysime svetainėje skelbiamais tekstais ir nuotraukomis, tik prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorius.